

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten- Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag

21 februari 2007

Ons kenmerk

SFB/2007/5410

Uw brief van

29 januari 2007

Onderwerp

Uitkering alleenstaande ouders met inwonende en studerende of
schoolgaande kind van achttien jaar of ouder

Hierbij zend ik u, mede namens de staatsecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, het antwoord op de vragen van de leden Leijten en Karabulut (SP) van uw Kamer inzake de uitkering van alleenstaande ouders met inwonende en studerende of schoolgaande kind van achttien jaar of ouder.

De vragen werden mij toegezonden bij uw bovenaangehaalde brief met het kenmerk 2060706510.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Maria J. A. van der Hoeven

Antwoorden op de schriftelijke vragen van de leden leden Leijten en Karabulut (beiden SP) aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de verlaging van de uitkering van alleenstaande ouders als een inwonend kind achttien jaar wordt. (Ingezonden 26 januari 2007, kenmerk 2060706510)

1

Is het waar dat de bijstandsuitkering van alleenstaande ouders op het moment dat hun thuiswonend kind achttien jaar wordt, wordt verlaagd naar een bijstandsuitkering voor alleenstaanden? Zo ja, wat is hierover uw oordeel? Zo neen, waarom niet?

2

Is het waar dat de bijstandsuitkering van alleenstaande ouders op het moment dat hun thuiswonend kind achttien jaar wordt, ook wordt verlaagd in het geval dat dit kind studiefinanciering of een tegemoetkoming in de schoolkosten ontvangt? Zo ja, wat is hierover uw oordeel? Zo neen, waarom niet?

Antwoord 1 en 2

In de Wet werk en bijstand (WWB) wordt als alleenstaande ouder aangemerkt de ongehuwde die de volledige zorg heeft voor een of meer tot zijn last komende kinderen en die geen gezamenlijke huishouding voert met een ander. Met een ten laste komend kind wordt in de WWB bedoeld een kind jonger dan 18 jaar voor wie de ouder aanspraak op kinderbijslag kan maken. Een inwonend kind dat de leeftijd van 18 jaar bereikt wordt niet meer beschouwd als een ten laste komend kind. Hierbij geldt het uitgangspunt dat personen vanaf 18 jaar als economisch zelfstandig kunnen worden beschouwd omdat zij worden geacht zelf in hun levensonderhoud te kunnen voorzien, hetzij door werk, hetzij door studeren (studiefinanciering of een toelage op grond van de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten (WTOS)) of door een zelfstandig uitkeringsrecht.

Als het jongste kind de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, ontvangt de ouder vanaf dat moment een bijstandsuitkering gebaseerd op de norm voor een alleenstaande en eventueel een gemeentelijke toeslag. Ik acht dit in overeenstemming met genoemd uitgangspunt.

3

Zijn er verschillen tussen gemeenten in de uitvoering van deze wet- en regelgeving? Zo ja, welke en wat is uw oordeel over de rechtsongelijkheid die dan ontstaat?

Bij de uitvoering van deze wet- en regelgeving geldt in algemene zin het volgende. De hoogte van de landelijke bijstandsnorm voor een alleenstaande ouder is vastgelegd in de WWB. De verlening van de gemeentelijke toeslag is financieel en beleidsmatig gedecentraliseerd. De hoogte van deze gemeentelijke toeslag is afhankelijk van de mate waarin er naar het oordeel van de gemeente sprake is van enig schaalvoordeel vanwege het kunnen delen van bepaalde (woon)kosten met een of meer niet in de bijstand begrepen personen. Gemeenten zijn verplicht hun toeslagenbeleid vast te leggen in een verordening. Een dergelijke discretionaire bevoegdheid kan leiden tot rechtsverschillen tussen gemeenten onderling, maar mag niet leiden tot rechtsongelijkheid binnen één gemeente.

Rechtsverschillen ontstaan door de elementen die gemeenten betrekken bij hun beoordeling en de waardering die zij aan die elementen toekennen. Het is in de eerste plaats aan de gemeentelijke politiek om, mede aan de hand van toetsing van deze elementen uit te maken in hoeverre rechtsverschillen met andere gemeenten gerechtvaardigd zijn. De wetsgeschiedenis en de jurisprudentie geven de grenzen aan van de beoordelingsvrijheid van de gemeente.

4

Deelt u de mening dat studiefinanciering of een tegemoetkoming in de schoolkosten gezien moet worden als tegemoetkoming voor te maken onderwijskosten, zoals school- en collegegeld en de aanschaf van studiemateriaal? Zo neen, waarom niet?

Zowel studiefinanciering als een tegemoetkoming in de schoolkosten zijn bedoeld als financiële steun voor de onderwijskosten zoals school- en collegegeld en boekenkosten. Kinderen ouder dan 18 jaar die naar het voortgezet onderwijs gaan krijgen een basistoelage en een tegemoetkoming in de schoolkosten afhankelijk van het inkomen van hun ouders. Studiefinanciering is bedoeld voor kinderen die een voltijdse opleiding in het beroepsonderwijs of hoger onderwijs volgen en bestaat voor alle studenten uit een reisvoorziening (ov-studentenkaart) en een basisbeurs. Daarnaast komen kinderen van wie de ouders een inkomen beneden € 31.008,46 hebben in aanmerking voor een aanvullende beurs. De studiefinanciering is naast een tegemoetkoming in de studiekosten ook bedoeld als een tegemoetkoming in de kosten voor levensonderhoud. Binnen de studiefinanciering heeft een student de mogelijkheid tot lenen bij de IB-Groep.

5

Deelt u de mening dat de studiefinanciering of een tegemoetkoming in de schoolkosten van thuiswonende kinderen van achttien jaar of ouder, niet gezien moet worden als tegemoetkoming in de kosten van levensonderhoud van de ouder? Zo neen, waarom niet?

6

Wat is uw oordeel over de praktijk dat thuiswonende kinderen van achttien jaar of ouder met de studiefinanciering of tegemoetkoming in de schoolkosten noodzakelijkerwijs mee betalen aan de kosten van levensonderhoud van de ouder?

Antwoord 5 en 6

Zowel de studiefinanciering als de tegemoetkoming in de schoolkosten zijn niet bedoeld voor de kosten van levensonderhoud van de ouder. Bij de bepaling van de landelijke bijstandsnorm wordt slechts rekening gehouden met het inkomen van personen die in de bijstand zijn begrepen, en dat zijn inwonende kinderen van 18 jaar en ouder niet.

Bij de verlening van de gemeentelijke toeslag kan wel rekening worden gehouden met schaalvoordelen die kunnen ontstaan doordat ouder en kind de kosten van bijvoorbeeld huisvesting en huishouding geheel of gedeeltelijk met elkaar delen. Van belang hierbij is of er feitelijk sprake is van schaalvoordelen. De hoogte van het inkomen van het kind speelt hierbij een rol. Bij thuiswonende kinderen van 18 jaar of ouder die alleen inkomsten uit WSF of WTOS ontvangen, kan naar mijn

opvatting niet worden gesproken van het bestaan van feitelijke schaalvoordelen en zal een verlaging van de gemeentelijke toeslag derhalve niet aan de orde zijn. In de verzamelbrief van 14 juli 2003 (szw0300467) heeft de toenmalige staatssecretaris van SZW gemeenten hierop gewezen.

In dezelfde verzamelbrief zijn gemeenten erop gewezen dat aanvullende bijstandsverlening aan de ouder aan de orde kan zijn, om de inkomensachteruitgang op te vangen die het gevolg is van de overgang naar de lagere norm voor een alleenstaande. Omdat de uiteenlopende situaties van jongeren met de daaruit voortvloeiende verschillen in noodzakelijke bestaanskosten van geval tot geval moeten worden gewogen, vormt de bijzondere bijstand daarvoor het aangewezen kader. In de brief is onder andere gewezen op de situatie van leerlingen van 18 jaar en ouder die alleen WTOS ontvangen.

7

Bent u bereid de Wet Werk en Bijstand zo te wijzigen dat bij alleenstaande ouders die een inwonend schoolgaand of studerend kind van boven de achttien jaar onderhouden, de verlaging van de uitkering niet wordt toegepast? Zo ja, hoe en op welke termijn? Zo neen, waarom niet?

Ik zie geen aanleiding voor een dergelijke wijziging van de WWB. Zoals uit het antwoord op vraag 6 blijkt, biedt de WWB gemeenten naar mijn oordeel voldoende mogelijkheden om de groep alleenstaande ouders met thuiswonende studerende kinderen van 18 jaar of ouder te ondersteunen.

8

Is het waar dat schoolgaande of studerende kinderen die een tegemoetkoming ontvangen, een toeslag kunnen krijgen als de ouder minder kapitaalkrachtig is? Zo neen, waarom niet?

Ja. Kinderen ouder dan 18 jaar met minder kapitaalkrachtige ouders komen in aanmerking voor:

- een tegemoetkoming in de schoolkosten wanneer het kind naar het voortgezet onderwijs gaat. De inkomensgrens van de ouders is € 29.482,-. Als ouders meer verdienen dan dit bedrag kan het kind een gedeeltelijke tegemoetkoming krijgen. De hoogte van de tegemoetkoming neemt gelijkmatig af, naarmate het inkomen hoger is;
- studiefinanciering bestaande uit een aanvullende beurs bovenop de basisbeurs en de reisvoorziening wanneer het kind naar het beroepsonderwijs of het hoger onderwijs gaat. De aanvullende beurs voor een thuiswonende student aan het beroepsonderwijs is bijvoorbeeld € 291,46 per maand. De inkomensgrens van de ouders is € 31.008,46 waarbij rekening wordt gehouden met het aantal thuiswonende en schoolgaande kinderen. Als ouders meer verdienen dan dit bedrag kan het kind een gedeeltelijke tegemoetkoming krijgen. De hoogte van de tegemoetkoming neemt gelijkmatig af, naarmate het inkomen hoger is.

9

Deelt u de mening dat deze toeslag teniet wordt gedaan door de gelijktijdige verlaging van de bijstandsuitkering van de alleenstaande ouder? Zo ja, wat is hierover uw oordeel? Zo neen, waarom niet?

10

Deelt u de mening dat de hierboven genoemde verschillende uitkeringen en tegemoetkomingen tegenstrijdig zijn, omdat zij elkaar opheffen terwijl de doelen van de financiële maatregelen een andere aard hebben? Zo ja, bent u bereid te onderzoeken hoe deze verschillende regelingen met elkaar samenhangen en waar knelpunten ontstaan? Zo neen, waarom niet?

Antwoord 9 en 10

De ouder en het thuiswonende kind van 18 jaar of ouder worden in dit kader beiden beschouwd als economisch zelfstandig. Zij hebben ieder een zelfstandig recht op de uitkeringen, subsidies en/of vergoeding(en) die in hun individuele situatie van toepassing zijn. Zo bezien is er geen te onderzoeken samenhang tussen de verschillende regelingen. De vraag of de toelage in het kader van de WSF of WTOS van het thuiswonende kind op de bijstandsuitkering van de ouder wordt gekort is in eerdergenoemde verzamelbrief ontkennend beantwoord. Dit standpunt zal nogmaals aan de gemeenten worden uitgedragen in een komende verzamelbrief.